

sno žrtava u striktno pravnom značenju nego popis svih lica koja su izgubila život ili su prisilno nestala. Pri tome, taj popis uključuje, s jedne strane, civilne gubitke, i sa druge strane, vojne gubitke. Naš zadatak nije bio da utvrdimo pravni status lica koja su izgubila život ili prisilno nestala (kao borca ili civila), ili pravnu kvalifikaciju dela koje je dovelo do smrti. To je posao suda i ekspertskih grupa koje se bave proučavanjem pravnog statusa lica koja su izgubila život ili prisilno nestala u oružanim sukobima ili u vezi sa njima.

Prilikom utvrđivanja albanskih ljudskih gubitaka, naišli smo na ozbiljne poteškoće u vezi sa utvrđivanjem gubitaka OVK. U postupku provere podataka, poređenjem podataka prikupljenih tokom 1998. godine i ažuriranih pet i više godina kasnije, ustanovili smo da novi [ažurirani] podaci, u značajnom broju, povećavaju broj vojnika OVK koji su izgubili život ili prisilno nestali tokom 1998. godine, što dovodi do smanjivanja broja civilnih žrtava. Na osnovu tih novih podataka, kao npr. naknadno proglašenje lica koja su izgubila život ili prisilno nestala za pale borce, potvrda Udruženja veterana OVK da je neko lice bilo pripadnik OVK, socijalne naknade porodicama stradalih boraca, izmena iskaza porodice o statusu člana porodice koji je izgubio život ili nestao, bili smo primorani da oko 10 odsto, prvobitno, evidentiranih civilnih žrtava, preimenujemo u pripadnike OVK. Pokušaj da ustanovimo broj pripadnika srpskih snaga, OVK i civila koji su stradali tokom borbe (borci) stavio nas je pred nove nedoumice. Među stradalim Albancima identifikovali smo značajan broj civila koji se priključuju OVK u odbrani sela ili zbegova civilnog stanovništva, potom, nakon povlačenja srpskih snaga, vraćaju svakodnevnom životu, te stradaju prilikom novog napada na selo, kao borci na strani OVK. Oni su za svoje porodice vojnici, na spomenicima su u vojnoj uniformi, i lokalna zajednica ih poštuje kao borce i branitelje Kosova. Priklonili smo se tom viđenju, iako su pravni argumenti na strani tumačenja da civili koji učestvuju u odbrani sela zadržavaju status civila.

U slučaju pripadnika srpskih snaga registrovali smo nekoliko slučajeva stradanja koje MUP i VJ pripisuju OVK, a FHP je našao da je do smrti došlo nesrećnim slučajem ili na drugi način, koji isključuje odgovornost neprijateljske strane u sukobu. I među srpskim civilima ima značajan broj onih koji učestvuju u odbrani sela, i koji stradaju u borbama, prilikom napada OVK na njihova sela i kuće. Međutim, njihove porodice o njima govore kao civilima. Nema dokaza da je neko od njih naknadno proglašen borcem.

Istaknute tendencije zahtevaju detaljne pravne i sociološke rasprave i analize, koje jedino mogu da pomognu u razrešenju problema koji se javljaju u vezi sa pravnim statusom lica koja su izgubila život ili prisilno nestala.

Naš zadatak je da porodicama, javnosti, istraživačima, ekspertima i budućim generacijama ponudimo proverene informacije i činjenice o okolnostima u kojima je tačno 2.001 lice, imenom i prezimenom, izgubilo život ili prisilno nestalo u toku rata u 1998. godini. Mi ne donosimo pravne zaključke, ali smo sigurni da su činjenice koje